

lorum, quia terrenus est, perdes de terra. « Et semen » eorum a filiis hominum¹. » Et opera illorum, vel quoscumque seduxerunt, non deputabis inter filios hominum, quos in hæreditatem sempiternam vocasti.

XII. « Quoniam declinaverunt in te mala, » Hæc autem poena retribuetur eis, quoniam mala quæ sibi imminere, te regnante, arbitrabantur, in te occidendum detors'erunt. « Cogitaverunt consilium, quod non potuerunt stabilire². » Cogitaverunt consilium, dicentes : « Expediit unum pro » omnibus mori³ ; » quod non potuerunt stabilire, nescientes quid dixerint.

XIII. « Quoniam pones eos deorsum. » Quoniam ordinabis eos in his, a quibus postpositis et contemptis averteris. « In reliquiis tuis præparabis vultum eorum⁴. » Et in his quæ relinquis, id est, in cupiditatibus regni terreni, præparabis tibi ad passionem impudentiam eorum.

XIV. « Exaltare, Domine, in virtute tua⁵. » Quem humilem non cognoverunt, exaltare, Domine, in virtute tua, quam infirmitatem putaverunt. « Cantabimus et psallemus virtutes tuas⁶. » Corde et opere celebrabimus et nota faciemus mirabilia tua.

¹ Psal. xx, 11. — ² Ibid. 12. — ³ Joan. xi, 50. — ⁴ Psal. xx, 13. — ⁵ Ibid. 14. — ⁶ Ibid.

ENARRATIO I

IN PSALMUM XXI (10).

In finem, pro susceptione matutina, Psalmus David¹.

I. IN finem pro resurrectione sua ipse Dominus Jesus Christus loquitur. Matutina enim fuit prima sabbati resurrectio ejus², qua susceptus est in æternam vitam, « Cui » mors ultra non dominabitur³. » Dicuntur autem ista ex persona Crucifixi; nam de capite Psalmi hujus sunt verba, quæ ipse clamavit, cum in cruce penderet, personam etiam servans veteris hominis, cujus mortalitatem portavit. Nam vetus homo noster confixus est cruci cum illo⁴.

II. « Deus, Deus meus, respice me, quare me dereliquisti longe a salute mea⁵? » Longe factus a salute mea: quoniam longe est a peccatoribus salus⁶. « Verba delictorum meorum. » Nam hæc verba sunt non justitiæ, sed delictorum meorum. Vetus enim homo confixus cruci loquitur; etiam causam ignorans quare eum dereliquerit Deus: aut certe: « Longe a salute mea sunt verba delictorum meorum. »

III. « Deus meus, clamabo ad te per diem, nec exaudies⁷. » Deus meus, clamabo ad te in rebus prosperis hujus vitæ, ut non mutentur; nec exaudies quia verbis delictorum meorum ad te clamabo. « Et nocte, et non ad » insipientiam mihi. » Et in adversis utique hujus vitæ clamabo ut prosperentur, et similiter non exaudies. Neque

¹ Psal. xxi, 1. — ² Matth. xxviii, 1. — ³ Rom. vi, 9. — ⁴ Ibid. 6. — ⁵ Psal. xxi, 2. — ⁶ Id. cxviii, 155. — ⁷ Id. xxi, 3.

hoc facis ad insipientiam mihi, sed potius ut sapiam quid clamare me velis : non verbis delictorum ex desiderio temporalis vitæ, sed verbis conversionis ad te in vitam æternam.

IV. « Tu autem in sancto habitas, laus Israël¹. » Tu autem in sancto habitas, et ideo immunda delictorum verba non exaudies. Laus videntis te, non ejus qui laudem suam quæsivit in gustando vetito cibo, ut apertis corporeis oculis abscondere se conaretur a conspectu tuo².

V. « In te speraverunt patres nostri³. » Omnes justi scilicet, non quærentes suam laudem, sed tuam. « Speraverunt, et eruisti eos. »

VI. « Ad te clamaverunt, et salvi facti sunt⁴. » Ad te clamaverunt, non verbis delictorum, a quibus longe est salus, et ideo salvi facti sunt. « In te speraverunt, et non sunt confusi. » In te speraverunt, nec eos fefellit spes. Non enim in se illam posuerunt.

VII. « Ego autem sum vermis, et non homo⁵. » Ego autem jam non ex persona Adam loquens, sed ego proprie Jesus Christus, sine semine in carne natus sum, ut essem in homine ultra homines : ut vel sic dignaretur imitari humana superbia humilitatem meam. « Opprobrium hominum et abjectio plebis. » In qua factus sum opprobrium hominum : ita ut pro convicioso maledicto diceretur : « Tu sis discipulus ejus⁶ : » et plebs me contemneret.

VIII. « Omnes qui conspiciabant me, subsannabant me⁷. » Omnes qui conspiciabant me, irridebant me. « Et locuti sunt labiis, et moverunt caput. » Et locuti sunt non in corde, sed in labiis.

IX. Nam irridenter moverunt caput, dicentes : « Speravit in Dominum, eruat eum : salvum faciat eum,

¹ Psal. xx, 14. — ² Gen. iii. — ³ Psal. xxi, 5. — ⁴ Ibid. 6. — ⁵ Ibid. 7. — ⁶ Joan. ix, 28. — ⁷ Psal. xxi, 8.

» quoniam vult eum¹. » Hæc verba erant, sed in labiis dicebantur.

X. « Quoniam tu es qui extraxisti me de ventre². » Quoniam tu es qui extraxisti me, non solum de illo ventre virginali, (nam omnibus hominibus lex ista nascendi est, ut de ventre extrahantur,) sed etiam de ventre judaicæ gentis, cujus tenebris obtegatur, et nondum in lucem Christi natus est, quisquis in carnali observatione sabbati et circumcisione cæterorumque talium salutem ponit. « Spes mea ab uberibus matris meæ. » Spes mea Deus, non ex quo uberibus Virginis lactari cœpi ; nam et ante utique : sed ab uberibus Synagogæ, sicut de ventre dixi, extraxisti me, ne carnalem consuetudinem sugerem.

XI. « In te confirmatus sum ex utero³. » Ipse est uterus Synagogæ, qui me non pertulit, sed jactavit me : non autem cecidi, quia continuisti me. « De ventre matris meæ Deus meus es tu. De ventre matris meæ : » Non effecit venter matris meæ ut tanquam parvulus oblitus essem tui.

XII. « Deus meus es tu, ne discedas a me : quoniam tribulatio proxima est⁴. » Deus meus ergo es tu, ne discedas a me, quoniam tribulatio juxta me est ; nam est in corpore meo. « Quoniam non est qui adjuvet. » Quis enim adjuvat, si tu non adjuvas ?

XIII. « Circumdederunt me vituli multi⁵. » Circumdedit me multitudo luxuriantis plebis. « Tauri pingues obsederunt me. » Et principes ejus de oppressionem mea læti, obsederunt me.

XIV. « Aperuerunt in me os suum⁶. » Aperuerunt in me os, non de Scripturis tuis, sed de cupiditatibus suis. « Sicut leo rapiens et rugiens. » Sicut leo cujus rapina

¹ Psal. xxi, 9. — ² Ibid. 10. — ³ Ibid. 11. — ⁴ Ibid. 12. — ⁵ Ibid. 13. — ⁶ Ibid. 14.

est, quod apprehensus adductus sum; et rugitus: « Cru-
» cifige, crucifige¹. »

XV. « Sicut aqua effusus sum, et dispersa sunt omnia
» ossa mea². » Sicut aqua effusus sum, ubi lapsi sunt per-
secutores mei: et timore dispersa sunt a me firmamenta
corporis, hoc est, Ecclesiae, Discipuli mei. « Factum est
» cor meum sicut cera liquescens, in medio ventris mei³. »
Sapientia mea, quae in sanctis libris de me conscripta est,
tanquam dura et clausa non intelligebatur: sed postquam
ignis meae passionis accessit, tanquam liquefacta, mani-
festata est, et excepta est in memoria Ecclesiae meae.

XVI. « Exaruit velut testa virtus mea⁴. » Exaruit pas-
sione virtus mea: non velut foenum, sed velut testa, quae
fit igne firmior. « Et lingua mea adhæsit faucibus meis. »
Et servaverunt apud se praecepta mea illi, per quos locu-
turus eram. « Et in pulverem mortis deduxisti me. » Et
in impios morti destinatos, quos tanquam pulverem pro-
jecit ventus a facie terrae, deduxisti me.

XVII. « Quoniam circumdederunt me canes multi. »
Quoniam circumdederunt me, non pro veritate, sed pro
consuetudine, latrantes multi. « Concilium malignantium
» circumdedit me. Foderunt manus meas et pedes⁵. » Fo-
derunt clavis manus meas, et pedes.

XVIII. « Dinumeraverunt omnia ossa mea⁶. » Dinume-
raverunt in ligno crucis extenta omnia ossa mea. « Ipsi
» vero consideraverunt et conspexerunt me. » Ipsi vero,
id est, non mutati, consideraverunt et conspexerunt me.

XIX. « Diviserunt sibi vestimenta mea, et super vestem
» meam miserunt sortem⁷. »

XX. « Tu autem, Domine, ne longe feceris auxilium
» tuum a me⁸. » Tu autem, Domine, non in fine saeculi,

¹ Joan. xix, 6. — ² Psal. xxi, 15. — ³ Ibid. — ⁴ Ibid. 16. — ⁵ Ibid. 17.
— ⁶ Ibid. 18. — ⁷ Ibid. 19. — ⁸ Ibid. 20.

sicut caeteros, sed statim resuscita me. « In defensionem
» meam aspice. » Aspice, ne quid mihi noceant.

XXI. « Erue a framea animam meam¹. » Erue animam
meam a lingua dissensionis. « Et de manu canis unicum
meam. » Et de potestate populi ex consuetudine latrantis
Ecclesiam meam.

XXII. « Salvum me fac de ore leonis. » Salvum me fac
de ore regni saecularis. « Et a cornibus unicornuorum hu-
» militatem meam². » Et a sublimitatibus superbiorum se-
singulariter erigentium consortesque non ferentium, sal-
vam fac humilitatem meam.

XXIII. « Narrabo nomen tuum fratribus meis³. » Nar-
rabo nomen tuum humilibus, et se invicem diligentibus,
sicut a me dilecti sunt, fratribus meis. « In medio Ecclesiae
» cantabo te. » In medio Ecclesiae gaudens praedicabo te.

XXIV. « Qui timetis Dominum, laudate eum⁴. » Qui ti-
metis Dominum, nolite quaerere laudem vestram, sed ipsum
laudate. « Universum semen Jacob, magnificate eum. » Uni-
versum semen ejus cui major serviet, magnificate eum.

XXV. « Timeat eum omne semen Israël. » Timeant
eum omnes ad novam vitam nati, et ad visionem Dei re-
parati. « Quoniam non sprevit neque despexit precem
» pauperis⁵. » Quoniam non sprevit precem, non illius
qui verbis delictorum clamans ad Deum vitam vanam
transire nolebat, sed precem pauperis non tumentis in
pompis transeuntibus. « Neque avertit faciem suam a me. »
Sicut ab illo qui dicebat: « Clamabo ad te, nec exaudies,
» Et cum clamarem ad eum, exaudivit me. »

XXVI. « Apud te laus mea⁶. » Non enim laudem meam
quaero, quia tu mihi es laus, qui in sancto habitas: et
jam sanctum te deprecantem exaudis laus Israël. « In

¹ Psal. xxi, 21. — ² Ibid. 22. — ³ Ibid. 23. — ⁴ Ibid. 24. — ⁵ Ibid. 25.
— ⁶ Ibid. 26.

» Ecclesia magna confitebor tibi. » In Ecclesia orbis terrarum confitebor tibi. « Vota mea reddam coram timentibus eum. » Sacramenta corporis et sanguinis mei reddam coram timentibus eum.

XXVII. « Edent pauperes, et saturabuntur¹. » Edent humiles et contemptores sæculi, et imitabuntur. Ita enim nec copiam hujus sæculi concupiscent, nec timebunt inopiam. « Et laudabunt Dominum qui requirunt eum. » Nam laus Domini est eructatio saturitatis illius. « Vivent corda eorum in sæculum sæculi. » Nam cibus ille cordis est.

XXVIII. « Commemorabuntur, et convertentur ad Dominum universi fines terræ². » Commemorabuntur; exciderat enim Deus gentibus mortaliter natis et in exteriora tendentibus; et tunc convertentur ad Dominum universi fines terræ. « Et adorabunt in conspectu ejus universæ patriæ gentium. » Et adorabunt in conscientiis suis universæ patriæ gentium.

XXIX. « Quoniam Domini est regnum, et ipse dominabitur gentium³. » Quoniam Domini est regnum, non superbiorum hominum: et ipse dominabitur gentium.

XXX. « Manducaverunt et adoraverunt omnes divites terræ⁴. » Manducaverunt corpus humilitatis Domini sui etiam divites terræ, nec sicut pauperes saturati sunt usque ad imitationem, sed tamen adoraverunt. « In conspectu ejus procident universi qui descendunt in terram⁵. » Solus enim videt quomodo procidant universi, qui cœlestem conversationem deserentes, in terra eligunt beati apparere hominibus, non videntibus ruinam eorum.

XXXI. « Et anima mea ipsi vivet⁶. » Et anima mea quæ in contemptu sæculi hujus quasi mori videtur hominibus, non sibi, sed ipsi vivet. « Et semen meum serviet

¹ Psal. xxi, 27. — ² Ibid. 28. — ³ Ibid. 29. — ⁴ Ibid. 30. — ⁵ Ibid. — ⁶ Ibid. 31.

» illi. » Et opera mea, vel per me credentes in eum, servient illi.

XXXII. « Annuntiabitur Domino generatio ventura¹. » Annuntiabitur in honorem Domini generatio Novi Testamenti. « Et annuntiabunt cœli justitiam ejus. » Et annuntiabunt Evangelistæ justitiam ejus. « Populo qui nascetur quem fecit Dominus². » Populo qui nascetur ex fide Domino.

ENARRATIO II

IN EUMDEM PSALMUM XXI³.

I. Quoniam taceri Deus noluit per Scripturas suas⁴, nec a nobis tacendum est, et a vobis audiendum. Passio Domini, sicut scimus, semel facta est: semel enim Christus mortuus est, justus pro injustis⁵. Et scimus, et certum habemus, et fide immobili retinemus, « Quia Christus resurgens a mortuis, jam non moritur, et mors ei ultra non dominabitur⁶. » Verba ista Apostoli sunt: tamen ne obliviscamur quod factum est semel, in memoria nostra omni anno fit. Quoties Pascha celebratur, numquid toties Christus moritur? Sed tamen anniversaria recordatio quasi representat quod olim factum est, et sic nos facit moveri tanquam videamus in cruce pendentem Dominum; non tamen irridentes, sed credentes. Pendens enim in ligno irrisus est, sedens in cœlo adoratur. An forte adhuc irridetur, et jam non est irascendum Judæis, qui vel mo rien-

¹ Psal. xxi, 32. — ² Ibid. — ³ Concio habita in solemnitate Passionis Domini. — ⁴ Vide D. Guillon, tom. xxi, pag. 408-410. — ⁵ 1 Petr. ii, 18. — ⁶ Rom. vi, 9.

tem deriserunt, non regnantem? Et quis est qui Christum adhuc irrideat? Utinam unus esset, utinam duo, utinam numerari possent. Tota palea areæ ipsius irridet eum, et gemit triticum irrideri Dominum. Hoc volo gemere vobiscum. Tempus est enim lugendi. Passio Domini celebratur: tempus gemendi est, tempus flendi, tempus confitendi et deprecandi. Et quis nostrum est idoneus ad effundendas lacrymas pro dignitate doloris tanti: sed quid modo ait Propheta? « Quis dabit capiti meo aquam, et oculis meis » fontem lacrymarum¹? » Si vere fons lacrymarum esset in oculis nostris, nec ipse sufficeret. Irrideri Christum in re aperta, in ea re ubi nemo potest dicere: Non intellexi: Possidenti enim universum orbem terrarum, pars offertur, et dicitur sedenti ad dexteram Patris: Ecce quid hic habes? et pro tota terra ostenditur illi sola Africa.

II. Verba quæ modo audivimus, fratres, ubi ponimus? Si possent de lacrymis describi! Quæ fuit mulier quæ intravit cum unguento²? Cujus typum portabat? nonne Ecclesiæ? Cujus figura erat illud unguentum? nonne odoris boni, de quo dicit Apostolus: « Christi bonus odor » sumus in omni loco³? » Ipsius enim Ecclesiæ insinuabat personam et Apostolus. Et quod dixit, Sumus, fidelibus dixit. Et quid dixit? Christi bonus odor sumus in omni loco. In omni loco dixit Paulus Christi bonum odorem esse omnes fideles, et contradicitur; et dicitur, « Africa sola bene olet, totus mundus putet. » Christi bonus odor sumus in omni loco, quis dicit? Ecclesia. Hunc bonum odorem significabat illud vas unguenti, quo perfusus est Dominus. Videamus si non coattestatur ipse Dominus. Dum quidam sua quærentes, avari, fures, id est, Judas ille diceret de illo unguento: « Ut quid ista perditio? poterat res pretiosa venundari, et proficere pauperibus⁴. »

¹ Jerem. ix, 1. — ² Matth. xxvi, 7. — ³ 2 Cor. ii, 14, 15. — ⁴ Matth. xxvi, 8.

Odorem enim bonum Christi vendere volebat. Quid respondit Dominus? « Ut quid molesti estis mulieri? Bonum » opus operata est in me¹. » Et quid amplius dicam, quando ipse dixit: « Ubi cumque autem prædicabitur hoc Evangelium in toto mundo, dicetur et quod fecit mulier » ista²? » Est quod addere? est quod detrahere? est quare aurem calumniatoribus accommodare? Aut mentitus est Dominus, aut fefellit illum? Eligant qui dicant, aut mentitam dicant veritatem, aut deceptam dicant veritatem. « Ubi cumque prædicabitur hoc Evangelium. » Et quasi quæres ab eo: Ubi enim prædicabitur? « In » toto mundo, inquit. » Psalmum audiamus, videamus si hoc dicit. Audiamus quod plangendo cantatur, et vere digna res planctu quando cantatur surdis. Miror, fratres, si hodie Psalmus iste legitur et in parte Donati. Rogo vos, fratres mei, confiteor vobis, novit Christi misericordia, quia sic miror quasi lapidei ibi sint, et non audiant. Quid apertius surdis dicitur? Passio Christi tam evidenter quasi Evangelium recitatur, et dictum est ante nescio quot annos quam Dominus de Maria virgine nasceretur, præco erat nuntians judicem futurum. Legamus illum quantum angustia temporis patitur, non pro affectu doloris nostri, sed, ut dixi, quantum angustia temporis patitur.

III. « Deus, Deus meus, respice me: quare me dereliquisti³? » Istum versum primum in cruce audivimus, ubi Dominus dixit, « Eli, Eli; » quod est, « Deus meus, » Deus meus: Lama sabachthani? » quod est, « Quare me » dereliquisti⁴? » Interpretatus est illud Evangelista, et dixit cum hebraice dixisse: « Deus meus, Deus meus, » quare me dereliquisti? » Quid voluit dicere Dominus? Non enim dereliquerat illum Deus, cum ipse esset Deus, utique Filius Dei Deus, utique Verbum Dei Deus. Audi a

¹ Ibid. 10. — ² Ibid. 13. — ³ Psal. xxi, 2. — ⁴ Matth. xxvii, 46.

capite illum Evangelistam, qui ructabat quod biberat de pectore Domini¹, videamus si Deus est Christus. « In » principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, et » Deus erat Verbum². » Ipsum ergo Verbum quod Deus erat : « Caro factum est, et habitavit in nobis. » Et cum Verbum Deus factum esset caro, pendeat in cruce, et dicebat? « Deus meus, Deus meus, respice me : quare me » dereliquisti? » Quare dicitur, nisi quia nos ibi eramus, nisi quia corpus Christi Ecclesia³? Ut quid dixit : « Deus meus, » Deus meus, respice me; quare me dereliquisti, » nisi quodam modo intentos nos faciens et dicens : Psalmus iste de me scriptus est? « Longe a salute mea, verba delictorum meorum. » Quorum delictorum, de quo dictum est : « Qui peccatum non fecit, nec inventus est dolus in ore ejus⁴? » Quomodo ergo dicit « Delictorum meorum : » nisi quia pro delictis nostris ipse precatur, et delicta nostra sua delicta fecit, ut justitiam suam nostram justitiam faceret?

IV. « Deus meus, clamabo ad te per diem, et non » exaudies; et nocte, et non ad insipientiam mihi⁵. » Dixit utique de me, de te, de illo. Corpus enim suum gerebat, id est, Ecclesiam. Nisi forte putatis, fratres, quia, quando dixit Dominus : « Pater, si fieri potest, transeat a me calix iste⁶, » mori timebat. Non est fortior miles, quam imperator. « Sufficit servo ut sit sicut dominus ejus⁷. » Paulus dicit, miles regis Christi : « Compellor e duobus concupiscentiam habens dissolvi, et » esse cum Christo⁸. » Ille optat mortem, ut sit cum Christo, et ipse Christus timet mortem? Sed quid nisi infirmitatem nostram portabat, et pro his qui adhuc timent mortem in corpore suo constitutis, ista dicebat? Inde erat illa vox, membrorum ipsius vox erat, non capitis, sic et

¹ Joan. xiii, 23. — ² Id. i, 1. — ³ Ephes. 1, 23. — ⁴ 1 Petr. ii, 22. — ⁵ Psal. xxi, 4. — ⁶ Matth. xxvi, 39. — ⁷ Id. x, 25. — ⁸ Philip. 1, 23.

hic : « Per diem et noctem clamavi, et non exaudies. » Multi enim clamant in tribulatione, et non exaudiuntur : sed ad salutem, non ad insipientiam. Clamavit Paulus ut auferretur ab eo stimulus carnis; et non est exauditus, ut auferretur; et dictum est ei : « Sufficit tibi gratia mea, » nam virtus in infirmitate perficitur¹. » Ergo non est exauditus, sed non ad insipientiam, sed ad sapientiam : ut intelligat homo medicum esse Deum, et tribulationem medicamentum esse ad salutem, non pœnam ad damnationem. Sub medicamento positus ureris, secaris, clamas : non audit medicus ad voluntatem, sed audit ad sanitatem.

V. « Tu autem in sancto habitas, laus Israël². » In illis habitas, quos sanctificasti, et quos facis intelligere, quia ad utilitatem quosdam non exaudis, et ad damnationem quosdam exaudis. Ad utilitatem non est exauditus Paulus, ad damnationem exauditus est diabolus. Petiit Job ad tentandum, et concessum est³. Dæmones petierunt se ire in porcos, et exauditi sunt⁴. Dæmones exaudiuntur, Apostolus non exauditur : sed illi exaudiuntur ad damnationem, Apostolus non exauditur ad salutem : « Quia » non ad insipientiam mihi. Tu autem in sancto habitas, » laus Israël. » Quare non exaudis et tuos? Quare dico ista? Mementote semper dici, Deo gratias : et magna est hic multitudo, et qui non solent venire, venerunt. Omnibus dico, quia in tribulatione positus Christianus probatur, si non dereliquit Deum suum. Nam quando bene est homini, desertus est sibi Christianus. Ignis intrat in fornacem, et fornax aurificis magni sacramenti res est. Ibi est aurum, ibi est palea, ibi ignis in angusto operatur. Ignis ille non est diversus, et diversa agit; paleam in cinerem vertit, auro sordes tollit. In quibus autem habitat Deus, utique in tribulatione meliores fiunt, tanquam au-

¹ 2 Cor. xii, 9. — ² Psal. xxi, 4. — ³ Job. 1, 11. — ⁴ Matth. viii, 31.

rum probati. Et si forte¹ petierit inimicus diabolus, et concessum illi fuerit: sive aliquo dolore corporis, sive aliquo damno, sive amissione suorum, fixum cor habeat in illo qui se non subtrahit, et si quasi subtrahit aurem ploranti, sed apponit misericordiam deprecanti. Novit quid agat qui nos fecit, novit et reficere nos. Bonus est structor qui ædificavit domum; et si aliquid ibi ceciderit, novit resarcire.

VI. Et vide quid dicat: « In te speraverunt patres nostri, » speraverunt, et eruisti eos². » Et novimus, et legimus quam multos patres nostros sperantes in se eruit Deus. Eruit ipsum populum Israël de terra Ægypti³; eruit tres pueros de camino ignis; eruit Daniele de lacu leonum⁴; eruit Susannam de falso crimine⁵: omnes invocaverunt, et eruti sunt⁶. Numquid defecit ad Filium suum, ut in cruce pendentem non exaudiret? Quare autem ipse non eruitur modo, qui dixit, « In te speraverunt patres nostri, » et eruisti eos?

VII. « Ego autem sum vermis, et non homo⁷. Vermis, » et non homo; » nam est et homo vermis: sed ille, « Vermis, et non homo. » Unde non homo? Quia Deus. Quare ergo sic se abjecit ut diceret, « Vermis? » An quia vermis de carne sine concubitu nascitur, sicut Christus de Maria virgine? Et vermis? et tamen non homo. Quare vermis? Quia mortalis, quia de carne natus, quia sine concubitu natus. Quare non homo? Quia in principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum⁸.

VIII. « Opprobrium hominum et abjectio plebis⁹. » Videte quanta passus est. Jam ut dicamus passionem, et ad illam majori gemitu veniamus, videte quanta modo

¹ Subauditur: *quempiam probandum*. — ² Psal. xxi, 5. — ³ Exod. xii, 51. — ⁴ Dan. iii. — ⁵ Id. xiv. — ⁶ Id. xiii. — ⁷ Psal. xxi, 7. — ⁸ Joan. i, 1. — ⁹ Psal. xxi, 7.

patitur, et deinde videte quare. Quis enim fructus? Ecce speraverunt patres nostri, et eruti sunt de terra Ægypti. Et sicut dixi, tam multi invocaverunt, et statim ad tempus, non in futura vita, sed continuo liberati sunt. Ipse Job diabolo petenti concessus est, putrescens vermibus¹: tamen in hac vita recuperavit salutem, duplo accepit quæ perdiderat²: Dominus autem flagellabatur, et nemo subveniebat; sputis deturpabatur, et nemo subveniebat; colaphis cædebatur, et nemo subveniebat; spinis coronabatur, et nemo subveniebat; levabatur in ligno, nemo eruit; clamat: « Deus meus, Deus meus, ut quid me dereliquisti³: » non subvenitur. Quare, fratres mei? Quare? Qua mercede tanta passus est? Omnia ista quæ passus est, pretium est. Cujus rei pretio tanta passus est, recitemus, videamus quæ dicat. Primum quæramus quæ passus sit, deinde quare: et videamus quam sint hostes Christi, qui confitentur, quia tanta passus est, et tollunt quare. Hinc audiamus totum in isto Psalmo, et quæ passus sit, et quare. Tenete ista duo, quid et quare. Modo ipsum quid explicem. Non ibi immoremur, et melius ad vos perveniunt ipsa verba Psalmi. Videte quæ patitur Dominus, attendite Christiani: « Opprobrium hominum et abjectio plebis. »

IX. « Omnes qui videbant me, subsannabant me, locuti » sunt labiis et moverunt caput. Speravit in Dominum, » eruat eum, salvum faciat eum, quoniam vult eum⁴. » Sed quare dicebant ista? Quia homo factus erat, dicebant tanquam in hominem.

X. « Quoniam tu es qui extraxisti me de ventre⁵. » Numquid dicerent talia in illud quod in principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum? Verbum enim illud per quod facta sunt omnia, non extractum est de ventre, nisi quia

¹ Job. i, 11. — ² Id. xlii, 10. — ³ Matth. xxvii, 46. — ⁴ Psal. xxi, 8, 9. — ⁵ Ibid. 10.